

Výukový materiál v rámci projektu OPVK 1.5 Peníze středním školám

Číslo projektu: CZ.1.07/1.5.00/34.0883
Název projektu: Rozvoj vzdělanosti
Číslo šablony: I/2
Datum vytvoření: 7. 1. 2013
Autor: Mgr. Hana Huberová
Určeno pro předmět: Český jazyk a literatura
Tematická oblast: Porozumění textům v kontextu literárního vývoje do 19. století
Obor vzdělání: Obchodník (66-41-L/01) – 2. ročník
Název výukového materiálu: pracovní list **Historická próza**
Popis využití: porozumění textu
Čas: 15 min.

VÝCHOZÍ TEXT K ÚKOLŮM 1 – 10

Tvůrcem historické evropské prózy se stal Walter Scott, jehož Waverly je považován za první historický román, který spojoval důkladné znalosti dějin se skvělým vypravěčstvím.

Rozvoj české historické prózy povzbudil vzrůstající vlastenectví české inteligence. Důležitým pramenem se stala **Kronika česká** Václava Hájka z Libočan. Naše historická beletrie měla zcela jiný úkol než v jiných evropských literaturách, kdy Walter Scott a Alexander Dumas psali zábavné příběhy z národní minulosti plné milostných zápletek a dobrodružství.

Česká tvorba měla jiný cíl – povzbuzovat národní sebevědomí poukazováním na statečnost našich předků, chtěla národ vychovávat a vzdělávat.

Česká historická beletrie se začala rozvíjet v době národního obrození. První historický román **Záře nad pohanstvem** napsal Josef Linda. Líčí v něm vítězství křesťanství v českých zemích, autor však více těžil z představitosti než z historických pramenů.

Historické povídky psal rovněž Václav Kliment Klicpera, také Karel Hynek Mácha byl autorem historické prózy. Je autorem prvního dílu historické tetralogie, která se jmenovala **Kat**. Napsal však jen první díl s názvem **Křivoklad**. Inspiroval se dobou Karla IV. Próza je založena na kontrastních postavách krále a kata.

Na přelomu 30. – 40. let 19. stol. psal historické povídky také Josef Kajetán Tyl, ale historie v jeho povídkách tvořila jen vnější rámec, v němž řešil soudobé problémy.

Májovská generace se věnovala historickým námětům jen zřídka.

Mimořádný rozkvět prožívala historická próza až v posledním dvacetiletí 19. stol. v díle Aloise Jiráska a Zikmunda Wintra. Tito autoři směřovali k věrohodnému obrazu minulosti, založené na důkladné znalosti pramenů. Vznikly dva významné námětové okruhy:

1) husitství – jako vzor aktivity

2) národní obrození – jako vzor vlastenecké práce

Historické náměty se objevovaly také v díle Václava Beneše Třebízského – **V červáncích kalicha**, také v díle K. V. Raise z doby národního obrození **Západ, Zapadlí vlastenci**.

1. Na základě textu vystihněte rozdíl mezi evropskou a naší historickou prózou.

.....

.....

.....

.....

2. Co povzbudilo rozvoj české historické prózy?

.....

3. Jak se nazýval první český historický román?

.....

4. Vypište autory historické prózy, chronologicky seřad'te jména a názvy povídek či románů.

.....
.....
.....
.....

5. Ve kterém století nastal rozkvět historické prózy?

.....

6. Kterí autoři pracovali s věrohodnými prameny?

.....

7. Vypište významné námětové okruhy A. Jiráska a Z. Wintra.

.....

8. Napište název díla K. H. Máchy, které patří k historické próze.

.....

9. Na základě znalostí vypište další autory, kteří se zabývali historickou prózou.

.....
.....

10. Určete, které z uvedených děl patří do historické prózy:

Malostranské povídky, Navzdory básník zpívá, Dalimilova kronika, Otec Goriot, Kytice, Psohlavci, Rozina sebranec, Mistr Kampanus, Ivanhoe